

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

NAIH nyilvántartási szám: 40689

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-3288/2017. számú ügyben

Előadó: dr. Zséger Barbara

Érintett szervek: Celldömölki Rendőrkapitányság
Körmendi Rendőrkapitányság
Kőszegi Rendőrkapitányság
Sárvári Rendőrkapitányság
Szombathelyi Rendőrkapitányság
Vasvári Rendőrkapitányság

**Az alapvető jogok biztosának
jelentése
az AJB-3288/2017. számú ügyben**

Ügyintéző: dr. Zséger Barbara

Az eljárás megindulása

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Ezen felhatalmazás alapján az Rtv-ben rögzítettek szerint a rendőr kényszerítő eszközt alkalmazhat. A hivatalomhoz érkező panaszok alapján folytatott eljárásaimban többször megállapítottam, hogy a rendőrség bilincshasználata sok esetben nem felel meg az Rtv. követelményeinek, hiányzik a bilincs alkalmazásának jogalapja, vagy sérül az arányosság és a fokozatosság elve. (AJB-6035/2014., AJB-2158/2014., AJB-4273/2014., AJB-5857/2014. számú ügyek.)

Minderre tekintettel indokoltnak ítéltém, hogy az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (4) bekezdése alapján, hivatalból megvizsgáljam a rendőrségi kényszerítő eszközök alkalmazásának gyakorlatát. Vizsgálatom a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság alárendeltségében működő kapitányságokra (Celldömölki, Körmenyi, Kőszegi, Sárvári, Szombathelyi és Vasvári Rendőrkapitányságok) terjedt ki.

Érintett alapvető jogok

A jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelménye: „Magyarország független, demokratikus jogállam.” (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés)

Alapvető jogok szabályozásának és korlátozásának alapelvei: „Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” (Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés)

Az emberi méltósághoz való jog: „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.” (Alaptörvény II. cikk)

A személyes szabadság és biztonságához való jog: „Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.” (Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdés)

Az alkalmazott jogszabályok

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.)

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat)

A vizsgálat megállapításai

a) Hatásköröm tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztestület, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, önálló bírósági végrehajtó vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Rtv. 4. § (1) bekezdése szerint a rendőrség állami fegyveres rendvédelmi szerv. „... a rendőrség részéről az Rtv-ben meghatározott rendészeti feladatok ellátása során kifejtett tevékenység közigazgatási jellegű tevékenység, mert az eljáró szerv közhatalmi jogosítvánnyal élve egyoldalú akaratnyilvánítással intézkedik, melynek során az ügyfél terhére kötelezettséget állapít meg, és intézkedésének maga szerez érvényt. ... A rendőri intézkedéseket és kényszerítő eszközöket állami közhatalmat gyakorló, államigazgatási ügy intézésére feljogosított szerv ... alkalmazza, közte és az intézkedés (kényszerítés) alanya között – annak minden jellemzőjével rendelkező – közigazgatási jogviszony jön létre. [1/1999. Közigazgatási jogegységi határozat] A Celldömölki, Körmenyi, Kőszegi, Sárvári, Szombathelyi és Vasvári Rendőrkapitányságok intézkedéseinek és kényszerítő eszköz használatának vizsgálatára tehát rendelkezem hatáskörrel.

b) Statisztikai adatok tekintetében

A vizsgálat során megkerestem valamennyi Vas megyei rendőrkapitányságot és az összes olyan rendőri intézkedés dokumentációjának megküldését kértem, amelynek során 2015. szeptember 1. és 2015. szeptember 30. között kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. A dokumentumok között a kényszerítő eszközök alkalmazásáról készített írásos rendőri jelentések [Szolgálati Szabályzat 38. § (2)] és a parancsnoki kivizsgálásokról készített jelentések [Szolgálati Szabályzat 38. § (5)] szerepeltek.

A Vas megyei hat rendőrkapitányság illetékessége hét járás területére terjed ki. A megye lakossága mintegy 265 000, vagyis az ország lakosságának 2,6 százaléka él a megyében. Az ORFK rendőri intézkedésekre vonatkozó országos adatai¹ szerint a kényszerítő eszköz-alkalmazások 2,3 százaléka kerül sor a megyében. Csak Nógrád, Tolna, Veszprém és Zala megyében alkalmaztak az előző három évben kevesebb kényszerítő eszközt. Vas megyében ritkábban alkalmaznak bilincset, a testi kényszer használata gyakoribb. Csak Budapesten, továbbá Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében alkalmaztak az előző három évben magasabb számban testi kényszert.

¹ Forrás: http://www.police.hu/sites/default/files/kozrendvedelem_hk_2016_04.pdf (utolsó letöltés ideje: 2016. június 14.)

A kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó országos és Vas megyei adatok:

Kényszerítő eszközök alkalmazása [Rtv. 47 - 52. §]	2014. I-IV.	2015. I-IV.	2016. I-IV.	Országos %-a (2016)
Vas megye	1 392	829	739	2,3%
Országosan	46 322	38 573	32 154	100%

Testi kényszer	2014. I-IV.	2015. I-IV.	2016. I-IV.	Országos %-a (2016)
Vas megye	519	284	260	6,4 %
Országosan	5 328	4 054	4 034	100%

Bilincs	2014. I-IV.	2015. I-IV.	2016. I-IV.	Országos %-a (2016)
Vas megye	873	544	479	1,7 %
Országosan	40 859	34 432	27 993	100 %

A vizsgálatom során megtekintett dokumentumok szerint az említett időszakban az érintett hat kapitányság területén összesen 63 olyan intézkedést fogantatosítottak, amikor az eljáró rendőrök kényszerítő eszközt is alkalmaztak. Az Rtv. szerinti kényszerítő eszközök közül a vizsgált kapitányságok az adott időszakban csak a testi kényszert (Rtv. 47. §) és a bilincset (Rtv. 48. §) alkalmazták. *A megvizsgált 63 intézkedés során 45 alkalommal került sor testi kényszer és 60 alkalommal bilincs használatára.*

A kényszerítő eszköz-alkalmazások száma Vas megyében a vizsgált időszakban:

	Járás lakosság száma	2015. szeptember 1. és 2015. szeptember 30. között hány intézkedés alá vont személlyel szemben alkalmaztak kényszerítő eszközt
Szombathelyi Rendőrkapitányság	113 500	22 személlyel szemben (testi kényszer: 20, bilincs: 19 alkalommal)
Körmendi Rendőrkapitányság	42 000	22 személlyel szemben (testi kényszer: 16, bilincs: 22 alkalommal)
Sárvári Rendőrkapitányság	38 500	5 személlyel szemben (testi kényszer: 2, bilincs: 5 alkalommal)
Kőszegi Rendőrkapitányság	26 000	5 személlyel szemben (testi kényszer: 3, bilincs: 5 alkalommal)
Celldömölki Rendőrkapitányság	24 000	4 személlyel szemben (testi kényszer: 4, bilincs: 4 alkalommal)
Vasvári Rendőrkapitányság	13 400	5 személlyel szemben (ebből testi kényszer: 0, bilincs: 5 alkalommal)

² A rendőri intézkedés nem feltétlenül jár együtt kényszerítő eszköz alkalmazásával. Ha azonban erre sor kerül, akkor egy intézkedés keretében több, különféle kényszerítő eszköz alkalmazása is lehetséges. Ez az oka annak, hogy az intézkedések száma és a kényszerítő eszköz-alkalmazások száma eltérhet egymástól.

A bilincs használatának okai: 29 esetben a szökés megakadályozása (Rtv. 48. § c) pont), 30 esetben a támadás megakadályozása (Rtv. 48. § b) pont), 6 esetben az ellenszegülés megtörése (Rtv. 48. § d) pont) és 2 esetben az önkárosítás megakadályozása (Rtv. 48. § a) pont) volt³.

A bilincselések okai:

Bilincs (Rtv. 48. §)	60 eset		
		önkárosítás megakadályozása (Rtv. 48. § a) pont)	2 eset
		támadás megakadályozása (Rtv. 48. § b) pont)	30 eset
		szökés megakadályozása (Rtv. 48. § c) pont)	29 eset
		ellenszegülés megtörése (Rtv. 48. § d) pont)	6 eset

Az eljáró rendőrök 42 esetben testi kényszert követően alkalmazták a bilincset. 3 esetben a testi kényszert elegendőnek ítélték a helyzet megoldásához. *18 esetben csak bilincshasználatra került sor – anélkül, hogy ezt testi kényszer megelőzte volna –, ebből 12 alkalommal a szökés, 8 alkalommal a támadás megakadályozása érdekében.*

A bilincselés átlagos időtartama kapitányságonként eltérő, 18 és 52 perc között mozgott. (A bilincselések átlagos időtartama: Kőszeg 52 perc, Celldömölk és Körmend 18 perc, Sárovar 35 perc, Vasvár 19 perc, Szombathely 33 perc.) A bilincselés módja két kivétellel a kezek előre, vagy hátra bilincselése volt.

Az intézkedés alá vontak *egyetlen esetben sem éltek a panaszhoz való jogukkal, az előjárói ellenőrzések szinte rutinszerűen, minden esetben jogszerűnek ítélték a kényszerítő eszköz alkalmazását.*

c) A kényszerítő eszközök használatának dokumentálása és az előjárói ellenőrzés

A Szolgálati Szabályzat 38. § (1) bekezdése szerint a „testi kényszert, bilincset, vegyi eszközt, elektromos sokkoló eszközt, rendőrbotot, kardlapot, illetve szolgálati kutyát alkalmazó rendőr - az ellenszegülés megtörését, illetve a támadás megakadályozását követően - szóban köteles haladéktalanul jelentést tenni a közvetlen szolgálati előjárójának, illetve értesíteni az ügyeletet vagy a tevékenység-irányítási központot. A kísérés során, a kizárólag annak végrehajtása érdekében történő bilincskalkalmazás kivételével a kényszerítő eszközt alkalmazó rendőr, valamint a csapaterőt, útzár alkalmazását, továbbá tömegoszlatást elrendelő parancsnok a helyszíni intézkedések után köteles írásos jelentést készíteni. Ha a kényszerítő eszköz alkalmazását személyi szabadságot korlátozó intézkedés követi, a kényszerítő eszközt alkalmazó rendőrnek a jelentést a személyi szabadságot korlátozó intézkedésről szóló írásos jelentésben kell megtennie.” *A vizsgált esetekben a kényszerítő eszközök használatáról minden esetben készült jelentés, kivétel nélkül a személyi szabadságot korlátozó intézkedésről szóló írásos jelentésbe foglalva.*

A Szolgálati Szabályzat 38. §-ának (2) bekezdése szerint a kényszerítő eszköz alkalmazásáról készített jelentés tartalmazza:

„a) az alkalmazás alapjául szolgáló magatartás eseményhű bemutatása mellett annak leírását, hol, mikor, kivel szemben, mennyi ideig, milyen kényszerítő eszköz alkalmazására került sor, és ennek mi volt az indoka,

b) a jogellenes magatartás abbahagyására történt-e felszólítás, ha nem, ennek mi volt az oka,

c) a kényszerítő eszköz alkalmazására történt-e előzetes figyelmeztetés, ha nem, ennek mi volt az oka,

d) keletkezett-e sérülés, és milyen fokú, valamint keletkezett-e anyagi kár,

e) mi történt a sérülttel, ellátására történt-e intézkedés, ha nem, ennek mi volt az oka,

³ A bilincselésnek több, jogszabályban meghatározott oka is lehet, illetve a vizsgált dokumentumok között olyan is volt, amely egy okot sem tüntetett fel.

f) a támadásra használt eszköz leírását, ha támadás miatt történt a kényszerítő eszköz alkalmazása,

g) a tanúk természetes személyazonosító adatait és lakcímét, valamint

h) az alkalmazást lehetővé tevő valamennyi jogszabályhelyre történő hivatkozást.”

A megvizsgált 63 jelentés mindegyike a rendőrségnél rendszeresített formanyomtatvány kitöltésével készült, így az említett *kötelező tartalmi elemek – formailag – nem hiányoznak egyikből sem.*⁴

A jelentések a kényszerítő eszközök alkalmazását lehetővé tevő adekvát *jogszabályhelyekre* történő hivatkozást többségükben tartalmazzák. Tipikus hibák azonban előfordulnak.

Többször *elmaradt a testi kényszerre* vonatkozó jogszabályhely feltüntetése (például Kőszeg 6003, Sárvár 4052, Szombathely 6345, Körmend 11095, 10654, 10235, 10248, 10429 H. Gy., 10429 H. V. és H. B.), és volt olyan eset, amikor a bilincshasználattal kapcsolatban csak az Rtv. 48. §-át jelölte meg az intézkedő rendőr, azt azonban nem, hogy *melyik pontra hivatkozva* alkalmazta a bilincset (például Szombathely 6050, 6060, Körmend 10094). Előfordult az is, hogy a magatartás leírása alapján a bilincselési ok valóban fennállt, azonban téves volt, vagy nem megalapozott jogszabályhelyre hivatkozott az eljáró rendőr (például Kőszeg 6003, Celldömök 5271, Szombathely 6316). *Hibásnak tekinthető a jelentésben a bilincselés okaként azt feltüntetni, hogy fennállt a bűncselekmény elkövetésére vonatkozó alapos gyanú.* Két esetben az eljáró rendőr szerint az intézkedés alá vont személy erőszakos, garázda jellegű bűncselekményt követett el, ezért volt indokolt a támadás megakadályozása miatti bilincshasználat, pedig feltehetően az aktuálisan tanúsított magatartás és annak leírása is indokolta volna a bilincshasználatot. (Körmend 10446, 10429) Szintén hibás – egy, a bilincselést azt Rtv. szabályainak megfelelően alátámasztó magatartás fennállása mellett – olyan bilincselési okra is hivatkozni, amely az Rtv. szerint nem alapozza meg a bilincshasználatot. Ilyen az a többször használt ok, hogy az „előállítás nem erre a célra kialakított gépjárművel” történt. (Például: Szombathely 6035, Körmend 10347)

A figyelmeztetés megtörténte, továbbá az, hogy nem keletkezett sérülés és anyagi kár, és az intézkedés alá vont személy nem kérte a hozzátartozó/képviselő értesítését, szinte valamennyi jelentésben így szerepelnek. A jelentések egy kivétellel tartalmazzák a bilincselés módját, a vonatkozó jogszabályhely megjelölésével.

A Szolgálati Szabályzat 38. § (3) és (5) bekezdései szerint a „kísérés során alkalmazott bilincs alkalmazásának kivételével a kényszerítő eszköz alkalmazását követően a rendőr szolgálati előjárója haladéktalanul köteles kivizsgálni az alkalmazással összefüggő követelmények teljesülését”. „A szolgálati előjáró a megállapításait írásban rögzíti, amelyben állást foglal a szakszerűség, szükségesség, jogszerűség, arányosság követelményének megtartásáról. Ha megállapítása szerint a kényszerítő eszközök alkalmazására jogszabálysértő módon került sor, – ha annak jogszabályi feltételei fennállnak – az intézkedő rendőr ellen kártérítési, fegyelmi vagy kártérítési, fegyelmi és büntetőeljárást kezdeményez.” *A megvizsgált 63 dokumentumból 3 esetben hiányzott az előjárói kivizsgálás.*

A jelentések kivizsgálása egy formanyomtatvány *kitöltését* jelenti, amelyen az előjáró aláhúzással rögzíti a véleményét arról, hogy a kényszerítő eszköz használata jogszerű, szakszerű, arányos és szükséges volt-e. Egyéb megállapításokat, észrevételeket, indokolásokat az előjárói kivizsgálások nem tartalmazzák. A teljesített kivizsgálások *minden esetben jogszerűnek, szakszerűnek, arányosnak és szükségesnek találták a kényszerítő eszköz használatát.* Az előjárók a kivizsgálás során egyszer sem támasztottak semmiféle kifogást, nem tettek észrevételt. Vonatkozik ez olyan nyilvánvalóan hibás jelentésre is, amikor például a bilincselés módjaként „két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése” van megjelölve, pedig az intézkedés alá vont személyt egyedül állították elő (Körmend 10654).

A parancsnoki kivizsgálásokról készített jelentések sematikusak, rutinszerűen készülnek, kitöltésük szükségszerű adminisztrációnak tűnik. Megállapítottam, hogy a vizsgált kapitányságok formailag eleget tettek a Szolgálati Szabályzatban foglalt azon előírásnak, amely szerint az előjáró köteles

⁴ A jelentések egyes tartalmi követelményeinek – mint például a magatartás bemutatása és a kényszerítő eszköz alkalmazásának indoka – elemzésére a későbbiekben kerül sor.

kivizsgálni a kényszerítő eszköz alkalmazásával összefüggő követelmények teljesülését, azonban ez nem jelenti a kivizsgálási kötelezettség érdemi megvalósulását. Szükséges megjegyezni, hogy az érdemi ellenőrzés és annak indokolása támpontot jelenthetne az intézkedő rendőrök számára.

A kényszerítő eszközök használatának dokumentálásával és az előjárói ellenőrzéssel kapcsolatban az alábbi, **alapvető jogokat érintő visszasságokat** állapítottam meg:

A kényszerítő eszközök alkalmazásának dokumentálása során *a hibás jogszabályi hivatkozások az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésében deklarált jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével összefüggésben okoznak visszasságot.*

Az intézkedés előjáró általi érdemi kivizsgálásának hiányosságai, rutinszerű elvégzése az intézkedés alá vont személy személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való joga sérelméhez járul hozzá azáltal, hogy feltáratlanul maradnak az elkövetett jogszabálysértések.

d) A jogszerűség elvének összetevői: a védett alkotmányos cél miatti alapjogkorlátozás, az alkalmazható eszközök, a korlátozás törvényi feltételei és a korlátozás mértéke

Alapjog korlátozása alkotmányos cél védelme érdekében

Az Alaptörvény I. cikke (3) bekezdésének második mondata szerint: „Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” Az Alkotmánybíróság gyakorlatában töretlenül a szükségességi/arányossági tesztet használja az alapjogi korlátozás alkotmányosságának megítélésében. „Az állam akkor nyúlhat az *alapjog korlátozásának* eszközehez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték *védelme más módon nem érhető el.*” [30/1992. (V. 26.) AB határozat] Mindezek értelmében tehát az alapjogok korlátozásának szükségképpen valamely másik alkotmányos alapjog, érték védelme, cél teljesülése áll a háttérben. „Az állami büntető hatalom monopóliumából ... egyértelműen következik a társadalom tagjainak és intézményeinek személyét, jogait, érdekeit sértő vagy veszélyeztető, társadalmilag károsnak ítélt cselekményekkel szembeni büntetőjogi kontrollrendszer megteremtésének, a büntetendő cselekmények elkövetésekor keletkező büntetőigény érvényesítésének, a bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás alkotmányos feltételek szerinti működtetésének kötelezettsége.” [104/2009. (X. 30.) AB határozat]

A kényszerítő eszközök használatával összefüggésben a védett alkotmányos cél az állam alapjogvédelmi kötelezettségének teljesítése és az állami büntetőhatalom monopóliumának gyakorlási kötelezettsége. Az intézkedés alá vont személy ellenszegülése, önkárosítása, szökése, vagy támadása, az intézkedés sikertelenségén keresztül a közbiztonságot és a közrendet veszélyeztethetik. Az Rtv.-ben a jogalkotó a kényszerítő eszközök használatának lehetőségével arra jogosítja fel a rendőrséget, hogy a törvényben rögzített feltételek fennállása esetén korlátozza az intézkedés alá vontak személyi szabadságát a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság és a közrend védelme érdekében.

Törvényes eszközök

A jogszerűség elvének alapvető tartalma, hogy a rendőrség feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat csak *törvényben szabályozott eszközök* használatával korlátozhatja. Ennek megfelelően az Rtv. szabályozza azokat a kényszerítő eszközöket, amelyeket a rendőr az intézkedése során, annak eredményessége érdekében alkalmazhat. Ezek a testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása, szolgálati kutya alkalmazása, útzár, megállásra kényszerítés, lőfegyverhasználat, lőfegyver használata tömegben lévő személlyel

szemben, csapaterő alkalmazása és a tömegosztatás. A vizsgált kapitányságok ezek közül az adott időszakban csak a testi kényszer (Rtv. 47. §) és a bilincset (Rtv. 48. §) alkalmazták.

Jogsabályi feltételek

A jogszerűség elvének elsődleges tartalma továbbá, hogy a rendőr az alapjogokat csak a *törvényben foglalt feltételek* fennállása esetén korlátozhatja. A kényszerítő eszközök használatának *törvényi feltételeit* az Rtv. tartalmazza.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (*testi kényszer*) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 40. §-a szerint a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A *testi kényszer alkalmazásának alapvető feltétele tehát az ellenszegülés*. A Szolgálati Szabályzat szerint a passzív ellenszegülést tanúsító személy az, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat, az aktív ellenszegülést tanúsító személy pedig az, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni. A passzív, vagy az aktív ellenszegülés hiányában tehát az intézkedés alá vont személlyel szemben nem alkalmazható testi kényszer.

Az Rtv. 48. §-a szerint „a rendőr *bilincset* alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy *önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására, vagy ellenszegülésének megtörésére*”.

A testi kényszer alkalmazásának feltétele tehát az *ellenszegülés*, a bilincs alkalmazásának feltétele pedig a testi kényszerrel megtörhető *ellenszegülés*, az *önkárosítás*, a *támadás* vagy a *szökés* megakadályozásának szükségessége. Mivel az alapjogok korlátozásának feltétele valamely alkotmányos cél valós veszélyeztetése, ezért az intézkedés veszélyeztetésének – az említett magatartásokon keresztül – *konkrétan és közelinek* kell lennie. A jogalkotó az Rtv.-beli felhatalmazással nem egy távoli és absztrakt veszélyhelyzet esetére (például korábbi cselekményei miatt általában veszélyesnek ítélt személyekkel szemben) tette lehetővé a személyi szabadság korlátozását. A támadás vagy a szökés megakadályozására tehát akkor alkalmazható bilincs, ha a *támadás vagy a szökés veszélye közeli és konkrét*, azt az intézkedés alá vont *aktuális magatartási mozzanatai* alátámasztják. Ezen a ponton az intézkedő rendőrnek mérlegelési szabadsága van, amelynek során a jogsabályi feltételek és az adott szituáció összetevőit kell vizsgálnia.

A korlátozás mértéke

A jogszerűség további ismérve – a törvényben szabályozott eszköz használata és a jogalap meglétéén túl – a korlátozás mértéke is. Alkotmányos elvárás, hogy az alapjogok korlátozása „megfeleljen az arányosság követelményeinek: az *elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban* legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan.” [30/1992. (V. 26.) AB határozat] Az intézkedést – ezen keresztül a védett alkotmányos célt – veszélyeztető magatartásnak és az intézkedés sikerességét biztosítani hivatott személyi szabadság korlátozásának tehát *arányban* kell állnia egymással. Az Alaptörvény már idézett I. cikkének megfelelően az Rtv. 15. §-a is az arányosság követelményét teszi követendővé. Eszerint a rendőri intézkedés *nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával*. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az *eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár*. Az Rtv. 16. §-a szerint a rendőr kényszerítő eszközt az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat

úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. A Szolgálati Szabályzat 39. §-a alapján az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja.

A választott kényszerítő eszköznek tehát alkalmasnak kell lennie a kívánt cél elérésére, biztosítania kell az intézkedés eredményességét, ugyanakkor az eredményességet garantáló kényszerítő eszközök közül azt kell választani, amelyik az érintettre nézve a lehető legkisebb korlátozással jár. „Az az intézkedés a legalkalmasabb, legmegfelelőbb, legcélszerűbb, amely még szükséges és már elégséges az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósulásához. Nem megfelelő az intézkedés, ha szükséges ugyan, de még nem elégséges, és akkor sem, ha elégséges (alkalmas) ugyan, de (már) szükségtelen.” [BDT 2011. 2508.] A kényszerítő eszköz alkalmazását minden esetben az érintett aktuális magatartásának rendőri értékelése előzi meg. Az eljáró rendőrnek a helyszínen és azonnal kell döntenie arról, hogy az intézkedés alá vont magatartása akadályozza-e az intézkedés eredményességét, veszélyezteti-e a közrendet, közbiztonságot, vagy a bűnüldözési, bűnmegelőzési célok megvalósulását. Arról is döntenie kell, hogy amennyiben az érintett magatartása veszélyt hordoz, akkor ennek milyen a mértéke, passzív, vagy aktív ellenállásról van-e szó, vagy támadásról. A kényszerítő eszközt ennek a mérlegelésnek az eredményeképpen kell kiválasztani.

Mindezzel összefügg a *fokozatosság elve is*. A Szolgálati Szabályzat 39. §-a alapján a nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A kényszerítő eszköz kiválasztása során nem csak az intézkedés eredményességét kell biztosítani úgy, hogy a rendőr ne okozzon aránytalan korlátozást az érintett alapvető jogai tekintetében, hanem figyelemmel kell lenni arra is, hogy elsősorban a kisebb korlátozással járó kényszerítő eszköz kerüljön alkalmazásra. A Szolgálati Szabályzat 41. §-a szerint a bilincs alkalmazása különösen azzal szemben lehet indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, illetve akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg. Mindezen jogszabályhelyek szerint elsősorban a testi kényszer, mint enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása indokolt, és csak ennek eredménytelensége, vagy eleve kizártsága esetén kerülhet sor a bilincs alkalmazására.

Összefoglalva tehát, a *kényszerítő eszköz alkalmazása akkor jogszerű*, ha

- a törvényben foglalt eszközök használatáról van szó,
- a törvényi feltételek (ellenszegülés, vagy az önkárosítás, a támadás, a szökés megakadályozásának szükségessége) fennállnak,
- az intézkedés alá vont aktuális magatartásának értékelése alapján történik,
- a kényszerítő eszköz általi alapjog korlátozás arányos az intézkedés eredményességének veszélyeztetésével,
- és elsősorban a kisebb korlátozással járó kényszerítő eszköz használatára kerül sor.

e) A kényszerítő eszközök használatának jogalapja

A Szolgálati Szabályzat szerint a kényszerítő eszközök alkalmazásáról készült jelentésnek tartalmaznia kell „az alkalmazás alapjául szolgáló magatartás eseményhű bemutatása mellett annak leírását, hol, mikor, kivel szemben, mennyi ideig, milyen kényszerítő eszköz alkalmazására került sor, és ennek mi volt az indoka, továbbá az alkalmazást lehetővé tevő valamennyi jogszabályhelyre történő hivatkozást”. A jelentésben tehát – amely *közokirat* és amelynek tartalmát valósnak kell elfogadni – nem csak a *megfelelő jogszabályhelyre* történő hivatkozást kell feltüntetni, hanem a kényszerítő eszköz alkalmazására *okot adó magatartás leírását* is, ami egyben az alkalmazás indokolását jelenti. A jelentésből a mérlegelés szempontjainak és a kényszerítő eszköz alkalmazása szükségességének ki kell derülnie. Amennyiben a *leírt aktuális magatartás nem indokolja a kényszerítő eszköz használatát, úgy hiányzik a jogalap* (vagy nem állapítható meg) és a *testi kényszer, vagy a bilincs*

alkalmazása nem jogszerű. A kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűsége tehát utólag az erről készült rendőri jelentések alapján vizsgálható.

Mindezt irányadónak tekintve a dokumentumok alapján megállapítottam, hogy az *esetek több, mint felében* probléma merült fel a kényszerítő eszközök használatának jogalapjával kapcsolatban. A legjellemzőbb hibák az alábbiak voltak:

Az intézkedés alá vont személy – a jelentések szerint – *aktuálisan nem tanúsított olyan magatartást*, amely indokolta volna a kényszerítő eszköz használatát, a *leírt magatartásában egy mozzanat sem utalt a kényszerítő eszköz okaként megjelölt ellenszegülésre, szökés, támadás vagy önkárosítás megakadályozásának szükségességére.* (Például: Kőszeg 5831, Körmend 10232, Vasvár 2006, Celldömölk 1745, 5489, Sárvár 4052, 3835, 3781, Szombathely 1756.) Álláspontom szerint ide tartoznak azok az esetek is, amikor a jelentések indokolásként pusztán annyit tartalmaznak, hogy „szökéstől lehetett tartani”, vagy „támadástól lehetett tartani”, de az intézkedés alá vont aktuális, a rendőrök jelenlétében tanúsított magatartása ezt nem támasztotta alá. (Például: Körmend 11095, 10248, 10230, 10193, Vasvár 2186, 2063) Az intézkedő rendőr mérlegelése alapján bilincselésre nem csak egy, hanem egyszerre több ok miatt is sor kerülhet, ilyenkor az aktuális magatartást külön-külön kell leírni. Előfordult, hogy csak az egyik hivatkozott ok tekintetében hiányzik a kényszerítő eszköz használatát alátámasztó magatartás. (Például: Kőszeg 6003, Sárvár 3779, Körmend 10361)

A kényszerítő eszközök jogszerű használatának alapvető ismérve az, hogy az *események sorrendjében akkor és csak akkor* kerül sor a testi kényszer, vagy a bilincs használatára, amikor annak feltételei fennállnak. Az intézkedés alá vont viselkedésében az egymást követő magatartási elemek változó szándékot fejezhetnek ki, változhatnak a megkísérelt cselekmények is. Amennyiben például az intézkedés alá vont személy „kiabál” és „testét megfeszítve közelít” a korábban bántalmazott nő felé, ez alátámaszthatná a támadás megakadályozása miatti bilincshasználatot. De ha az előállítás tényének közlése után együttműködő és nem folytatja a szóban forgó cselekményt, az előállítás tényét megérti, elfogadja, akkor az események sorrendjét tekintve nem áll fenn a bilincselés jogalapja. (Például: Celldömölk 5489, Vasvár 2159, Szombathely 6316, 6319, 6373, Körmend 10248)

Sok esetben az intézkedő rendőr csak egy-egy, az intézkedés alá vont állapotára utaló szóval támasztja alá a testi kényszer, vagy a bilincs használatát. Ilyenek jellemzően: „erősen ittas”, „zavart”, „ideges”, „kiszámíthatatlan”, „labilis”. Ezek az *aktuális állapotok sokféle konkrét cselekvéssel járhatnak együtt, önmagukban viszont nem alapozzák meg* a kényszerítő eszköz használatát. (Például: Kőszeg 5675, Szombathely 6488)

Hasonlóak azok az esetek, amikor az intézkedés alá vont magatartása a szökés *oly távoli veszélyét hordozza csak, amely önmagában véve, egyéb szökési kísérletre utaló körülmény hiányában álláspontom szerint nem alapozza meg a bilincshasználatot.* Ilyenek például a következők: „a menekülési útvonalat fürkészte”, „a terep adottságai” miatt, vagy „a szökési irányokat kémlelte”. (Például: Körmend 10901, 10984, 10654, 10235, 10280, 10345, 10011, 9984)

Hasonló probléma, amikor egy korábbi cselekményre hivatkozva bilincselnek az eljáró rendőrök: „bilincselésre azért került sor, mivel a fenti személlyel szemben többször volt intézkedés erőszakos cselekmény miatt és tartani lehetett támadásától”. (Például: Szombathely 6167, Körmend 10230) *Korábban elkövetett jogellenes cselekmény önmagában semmiképpen nem indokolhatja a kényszerítő eszköz használatát.*

Szintén több rendőri intézkedéssel kapcsolatban merült fel problémaként, hogy az Rtv. vonatkozó előírásain túl, *olyan bilincselési okra hivatkozik a rendőr, amely önmagában nem teszi lehetővé a kényszerítő eszköz használatát.* Az előállításához használt nem megfelelően kialakított szolgálati autó önmagában – az Rtv. szerint – nem lehet oka a bilincshasználatnak. Mégis több jelentésben merült fel indokként: „bilincs alkalmazására azért került sor, mert az előállítás nem az erre a célra kialakított szolgálati gépjárművel került végrehajtásra”. (Például: Szombathely 5975, 6035, Körmend 10347, 10193). A Szolgálati Szabályzat valóban tartalmaz nem megfelelően kialakított járműben történő szállításra vonatkozó előírást, azonban csak a bilincselés módjának

megválasztása esetére. A Szolgálati Szabályzat szerint az intézkedő rendőr a bilincselés módját az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése – többek között – akkor célszerű, ha „az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik”.

Összességében megállapítottam, hogy a vizsgált hónapban a Vas megyei kapitányságok intézkedő rendőrei 63 esetből 32 *intézkedés alá vont személlyel szemben alkalmaztak jogalap nélkül kényszerítő eszközt.*

„Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 54. § (1) bekezdésén alapuló általános személyiségi jog alkotóelemének tekinti a személyiség integritásához való jogot, amelynek része a testi integritáshoz való jog.” [39/2007. (VI. 20.) AB határozat] A kényszerítő eszközök alkalmazása szükségképpen érinti az emberi méltósághoz, s azon belül az önrendelkezéshez, a testi integritáshoz való jogot. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint „azokat az eseteket azonban, amikor a testi erő alkalmazása megengedett – a szükségesség és arányosság követelményének szem előtt tartásával – törvényben előre meg kell határozni, s alkalmazásukat *törvényi garanciákkal* kell körülvenni”. [144/2008. (XI. 26.) AB határozat] *Szükségszerű tehát, hogy a kényszerítő eszközökkel történő személyi szabadság korlátozásának is törvényben foglalt garanciái legyenek, amelyeket az intézkedést alkalmazó rendvédelmi szervnek tiszteletben kell tartania.* A kényszerítő eszközök alkalmazásával kapcsolatban a jogszabályi felhatalmazást és a kereteket az Rtv. szabályai jelentik: csak az abban meghatározott esetekben, és a feltételek teljesülése esetén van lehetőség kényszerítő eszköz használatára. „A kényszerítő eszköz alkalmazására a hatóság részéről mérlegelési jogkörben jogszabályi felhatalmazás alapján került sor. A mérlegelési jogkör azonban soha nem jelent teljes döntési szabadságot: behatárolják nem csak a felhatalmazási (jogi) kereteket, hanem azon belül szűkítik az adott eset körülményei is.” [BDT 2011. 2508.]

Mínderre tekintettel az alkalmazott kényszerítő eszközök jogalapjával kapcsolatban az alábbi, **alapvető jogokat érintő visszásságot** állapítottam meg:

A kényszerítő eszközök jogszabályi feltételek hiányában történő alkalmazása a vizsgálattal érintett időszakban 32 esetben az intézkedés alá vont személyeknek az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében deklarált személyes szabadsághoz és az Alaptörvény II. cikkében deklarált emberi méltósághoz való joggal összefüggő visszásságot okozott.

f) Az arányosság és a fokozatosság követelménye

Álláspontom szerint *az intézkedés alá vont személy ellenszegülése több alkalommal nem érte el, vagy nem állapítható meg egyértelműen, hogy elérte-e azt a mértéket, amely a bilincs alkalmazását indokolta volna.* (Például: Körmend 10426, Szombathely 6415, Celldömölk 5321, Sárvár 3737)

A testi kényszer és bilincs egymást követő alkalmazása esetén sok jelentésből nem derül ki, hogy az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása után miért volt szükség a súlyosabb használatára: tanúsított-e az intézkedés alá vont személy a testi kényszert követően is olyan magatartást, amelyből egyértelműen arra lehet következtetni, hogy továbbra is ellenáll, támad, vagy szökni próbál. (Például: Celldömölk 5321, Szombathely 6415, Sárvár 3737) A vizsgált esetek alapján arra lehet következtetni, hogy a testi kényszer alkalmazása után automatikus a bilincs használat, nem merülnek fel mérlegelési szempontok, elmarad annak indokolása, hogy a cél eléréséhez miért nem volt elegendő a személyi szabadság kisebb korlátozása. Amennyiben *elegendő volt a testi kényszer* az ellenállás megtöréséhez, támadás, szökés, vagy önkárosítás megakadályozásához, akkor *szükségtelen, alapjogokat és az arányosság elvét sértő a súlyosabb kényszerítő eszköz, a bilincs* használata.

Az arányosság szempontjából vizsgálendő a kényszerítő eszközök alkalmazásának *időtartama* is. A bilincset csak a szükséges ideig lehet alkalmazni, az indokál szolgáló magatartás fennállásáig. Amint az alapjául szolgáló ok megszűnik, azt el kell távolítani. Amennyiben ezt megsértve kerül sor a bilincs használatára, sérül az arányosság követelménye. A megvizsgált esetek közül két alkalommal tartott a bilincshasználat az átlagosnál jóval hosszabb ideig. (Például: Szombathely 1808 (H.M.M.): 2 óra 15 perc és Kőszeg 5831: 3 óra 40 perc) Az előállított

személyek ez idő alatt a rendőrség épületében tartózkodtak, az egyik jelentésből az is kiderül, hogy az előállító helyiségben.

A vizsgált jelentések szerint az intézkedő rendőrök sok esetben a bilincselést megelőzően *nem alkalmaztak enyhébb kényszerítő eszközt, testi kényszert*⁵. Természetesen az érintett aktuális magatartása indokolhatja az enyhébb kényszerítő eszköz kihagyásával a súlyosabb kényszerítő eszköz használatát, azonban ekkor erre a körülményre a jelentésben utalni kell. A Szolgálati Szabályzat szerint, ha a kisebb korlátozással járó kényszerítő eszköz alkalmazásának sikere eleve kilátástalan, akkor annak kihagyásával alkalmazható a nagyobb korlátozással járó kényszerítő eszköz. Ezt a körülményt azonban ugyancsak a jelentésnek tartalmaznia kell. Ezek a jelentések nem tartalmaznak *utalást sem arra, hogy a rendőrök a testi kényszer alkalmazását a helyszínen mérlegelték, de annak sikerét eleve kizárták.* (Például: Kőszeg 5675, 6220, Vasvár 2186, 2063, 2136, 2159, 2006, Sárvár 3835, 3781, Körmend 10984, 10232, 10230, Szombathely 6167, 6373) Előfordult az is, hogy a jelentésben leírt eseményekből alappal lehet arra következtetni, hogy az intézkedő rendőr eleve eredménytelennek ítélte az enyhébb testi kényszer alkalmazását, azonban ezt a jelentésben nem tüntette fel. (Például: Sárvár 3779, Körmend 10094)

Az alapjogok korlátozása során alkotmányos elvárás, hogy a korlátozás „megfeleljen az arányosság követelményeinek: az *elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban* legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan.” [30/1992. (V. 26.) AB határozat]

Minderre tekintettel az arányosság és a fokozatosság követelményével összefüggésben az alábbi, **alapvető jogokat érintő visszásságot** állapítottam meg:

A jogszerűen alkalmazott kényszerítő eszközök használata során az arányosság vagy a fokozatosság elvének figyelmen kívül hagyása 9 esetben az intézkedés alá vont személyeknek az Alaptörvény IV. cikke (1) bekezdésében deklarált személyes szabadsághoz és az Alaptörvény II. cikkében deklarált emberi méltósághoz való jogával összefüggésben visszásságot okozott.

g) A szakszerűség és az eredményesség

A rendőri intézkedések során használt kényszerítő eszközök alkalmazásának szakszerűségét és eredményességét – hatásköröm hiányában, mint szakmai kérdéseket – nem vizsgáltam. Az áttekintett esetek alapján azonban szükségesnek tartom a következőkre felhívni a figyelmet.

Az Alaptörvény 46. cikke szerint a rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. A rendőri intézkedés – az erről szóló ORFK utasítás szerint – akkor eredményes, ha a törvényes célját eléri, tehát megakadályozza, vagy felderíti a bűncselekményeket, védi a közbiztonságot, a közrendet és az államhatár rendjét. A vizsgált esetek között több olyannal találkoztam, amikor a *rendőri intézkedés nem volt célravezető és eredményes, mert az eset természeténél fogva nem is lehetett az.*

Ilyen például annak a férfinak az esete, akit pusztán ittassága miatt vontak intézkedés alá, az intézkedés során testi kényszert és bilincset alkalmaztak vele szemben, előállították, és a végül

⁵ Önmagában a bilincselés jogalapjának hiánya jogszerűtlenné teszi a kényszerintézkedést és ettől a ponttól kezdve értelmetlen vizsgálni a jogszerűség további dimenzióit, nevezetesen az adott intézkedés tekintetében az arányosság és a fokozatosság elveinek betartását. Arra tekintettel azonban, hogy egy átfogó vizsgálat keretében szükséges rámutatni a helytelen joggyakorlatra, mégis vizsgáltam a fokozatosság kérdését azokban az esetekben is, amikor a rendőrség jogszerűnek gondolva, de álláspontom szerint jogalap hiányában hajtotta végre a bilincselést. Ezekben az esetekben azonban az alapvető jogokat érintő visszásságot nem a fokozatosság elvének sérelme, hanem a jogalap hiánya miatt állapítottam meg. (Például: Kőszeg 5675, Vasvár 2186, 2063, 2159, 2006, Sárvár 3835, 3781, Körmend 10984, 10232, 10230, Szombathely 6167, 6373)

jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt tettek ellene szabálysértési feljelentést. Az egész eljárás indítómotívuma az volt, hogy a férfi erősen ittas állapotban volt, jogsértő magatartást az intézkedés megkezdése előtt azonban nem tanúsított. Az intézkedés végeredménye személyi szabadság korlátozása, kényszerítő eszköz használata és szabálysértési feljelentés, illetve eljárás volt. Éjszaka 23.00 órakor szabadították, azonban másnap hajnalban egy másik rendőrjárőr újra intézkedés alá vonta. Ekkor a férfi még mindig ittas volt és az úttesten, a parkoló gépjárművek között futott. Ekkor újabb előállítás, testi kényszer és bilincs alkalmazása, valamint újabb szabálysértési feljelentés, eljárás következett.

Hasonló annak a hajléktalan férfinak az esete, aki zaklató módon koldult, ezért 50 000 forint helyszíni bírsággal sújtották a rendőrök. Mivel a koldulást nem hagyta abba és zavart volt, testi kényszert, majd bilincset alkalmaztak vele szemben, előállították és a szabálysértés elkövetéséért feljelentették.

h) A szabályozás problémái

Mindenekelőtt azt szeretném hangsúlyozni, hogy önmagában nem jelent alapjog sérelmet, ha az intézkedő rendőr kényszerítő eszközt, pl. testi kényszert, bilincset alkalmaz. Azonban – éppen az alapvető emberi jogok követelményeire figyelemmel – a használatuk feltételeit, részletes szabályait kellő körültekintéssel, a legmagasabb rendű jogszabályban, törvényben indokolt szabályozni. Az Rtv. ennek megfelelően *taxatív* módon szabályozza azokat a magatartásokat, amelyek esetén lehetőség van a bilincselésre. A bilincs használatát az támaszthatja alá, ha megvalósul az ellenszegülés testi kényszerrel meg nem törhető szintje, vagy szükséges az önkárosítás, a támadás, a szökés megakadályozása érdekében. *Egyéb esetekben, törvényi felhatalmazás hiányában nem kerülhet sor bilincselésre.*

Álláspontom szerint a szabályozásban és a gyakorlatban is problémás a *kísérés* során történő bilincselés. (Például: Celldömölk 1745) A kísérés során való bilincshasználatot két helyen szabályozza a Szolgálati Szabályzat. Egyrészt a bilincselés szabályainál (Szolgálati Szabályzat 41. §), amikor kimondja, hogy „a bilincs alkalmazása kizárólag az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben, a kényszerítő eszköz alkalmazásának az Rtv.-ben és az e rendeletben meghatározott követelményei teljesülése esetén, különösen azzal szemben lehet indokolt, ... akinek fogvatartása során kísérését rendelték el”. Másrészt az őrszolgálati formák között, az alábbiak szerint: „A kísért személy figyelmét fel kell hívni a kísérés alatt tanúsítandó magatartásra, figyelmeztetni kell, hogy szökés, támadás vagy a kísérő őrnök való ellenszegülés esetén kényszerítő eszköz alkalmazására kerül sor. Ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja, a kísért személyt meg kell bilincselni.” [Szolgálati Szabályzat 76. § (5) bekezdés első és második mondat]

A kísérés során is csak azokban az esetekben alkalmazható a bilincs, amikor az Rtv.-ben foglalt négy feltétel valamelyike teljesül. A Szolgálati Szabályzat 41. §-a alapvetően ennek megfelelően fogalmaz. A Szolgálati Szabályzat 76. § (5) bekezdésének első mondata is megfelel az Rtv. szabályainak, azonban a második mondata – álláspontom szerint – nem. Az említett második mondat így szól: „ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja, a kísért személyt meg kell bilincselni”. Az Rtv. 48. §-ában szabályozott négy feltétel között a veszélyesség nem szerepel.

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint „az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg”. A szabadság korlátozásának egy esetét – a kísérés során felmerülő veszélyesség alapján történő bilincselést – a jogalkotó rendeleti szinten szabályozta. Az Rtv. 48. §-a teljes, kihagyás nélküli tételes felsorolásként tartalmazza azon eseteket, amikor a bilincselésre lehetőség van, és amely kört a jogalkalmazó szervek sem bővíthetnek. A személyi szabadságot súlyosan korlátozó kényszerítő eszközök használata esetén nem engedhető meg az alternatívákat kínáló szabályozási mód, szigorú törvényi keretekre van szükség. Nem kétségbe vonva a kísérés során egyes esetekben a bilincs automatikus alkalmazásának szükségességét, álláspontom szerint – mivel alapjogok korlátozásáról csak törvény

rendelkezhet és az Rtv. szabályozása taxatív – végrehajtási rendelet nem vezethet be új bilincsalkalmazási lehetőséget. Erre csak magasabb szintű jogszabály, az Rtv. módosításával lenne mód.

Minderre tekintettel megállapítom, hogy *a Szolgálati Szabályzatnak a bilincselést a veszélyesség esetére lehetővé tevő rendelkezése nem felel meg a bilincselés alapjául szolgáló Rtv. taxatív felsorolásának, sőtve ezzel az Alaptörvény I. cikkét. A veszélyesség alapján történő bilincselés az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében deklarált személyes szabadsághoz és az Alaptörvény II. cikkében deklarált emberi méltósághoz való joggal összefüggésben is visszásságot okoz.*

Intézkedéseim

A jelentésemben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásságok jövőbeni megelőzése érdekében – az Ajbt. 37. §-a alapján – felkérem *a belügyminisztert*, hogy fontolja meg az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat vonatkozó rendelkezései összehangolásának a kezdeményezését annak érdekében, hogy a kísérés során való bilincselés lehetősége is csak és kizárólag a törvényben meghatározott feltételek esetén legyen alkalmazható.

Az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján – felkérem *a Vas megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjét*, hogy

- gondoskodjon arról, hogy továbbképzések alkalmával az irányítása alá tartozó szervezet teljes állományában tudatosuljon, hogy jogalap nélkül nem alkalmazhatnak kényszerítő eszközt, illetve döntéseiknek maradéktalanul meg kell felelniük az arányosság és a fokozatosság követelményeinek,
- tegye meg a szükséges intézkedéseket arra, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazásának kötelező parancsnoki kivizsgálása ne legyen rutinszerű, illetve minden esetben érdemi legyen, ne szorítkozzon csak a formanyomtatványok szükségszerű kitöltésére,
- gondoskodjon arról, hogy a kényszerítő eszközök használatáról készített rendőri jelentések ne legyenek hiányosak, tartalmazzák a kényszerítő eszköz használatát alátámasztó magatartás leírását, és annak jogszabályi alapját.

Budapest, 2017. május 31.

Székely László

Melléklet

A jelentés alapját képező ügyek összefoglalása

Kőszeg 18050/5831/2015. id.:

Az ügyben testi kényszer és – a szökés megakadályozása miatt – bilincs alkalmazására került sor. A jelentés szerint az érintett „megalapozottan gyanúsítható embercsempészet elkövetésével”, közölték vele az előállítás tényét, majd megkezdték a bilincselést. A jelentésben ennél több nem szerepel az intézkedés alá vont személy aktuális magatartásáról. Az érintett a rendőrség épületében, az előállítás időtartama alatt 3 óra 40 percig volt bilincsben, de a jelentésből nem derül ki, hogy miért tartott az átlagosnál sokkal hosszabb ideig a bilincselés. A parancsnoki kivizsgálás jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak találta a kényszerítő eszköz használatát.

Kőszeg 18050/5675/2015. id.:

Az ügyben a szökés megakadályozása miatt alkalmaztak bilincset. Az intézkedés alá vont személyt lopás gyanúja miatt állították elő. A jelentés az érintett aktuális magatartásáról annyit ír, hogy „zavartan viselkedett, tartható volt tőle, hogy kivonja magát az intézkedés alól”. Testi kényszer alkalmazására nem történt, annak eleve kizártságát nem említi a jelentés. A parancsnoki kivizsgálás jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak találta a kényszerítő eszköz használatát.

Kőszeg 18050/5929/2015. id.:

Az ügyben testi kényszer és – az ellenszegülés megtörése érdekében – bilincs alkalmazására került sor. A rendőrséget tulajdon elleni szabálysértés miatt hívták a helyszínre. Az intézkedés alá vont „erősen ittas állapotban volt és indulatos magatartást tanúsított”, az intézkedést zavarta, ezért „enyhe testi kényszer alkalmazása mellett támadása megakadályozása végett” a rendőrök megbilincseltek. A parancsnoki kivizsgálás jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak ítélte meg a kényszerítő eszköz használatát.

Kőszeg 18050/6003/2015. id.:

Az ügyben testi kényszer és az ellenszegülés megtörése, a támadás és a szökés megakadályozása miatt került sor bilincs alkalmazására. Az intézkedés alá vont fiatalkorút azért állították elő, mert gyermekotthonban történő elhelyezésének hatálya alól engedély nélkül kivonta magát. Az intézkedés alá vont a rendőröket észlelve „futásnak eredt”, a „felszólítás ellenére sem állt meg”, „az intézkedésnek aktívan ellenállt”. A parancsnoki kivizsgálás jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak találta a kényszerítő eszköz használatát.

Kőszeg 18050/6220/2015. id.:

Az ügyben támadás megakadályozása miatt alkalmaztak bilincselést. Az intézkedés alá vont személy apját megöléssel fenyegette, agresszíven indult az apja felé, ezt a felszólítás ellenére nem hagyta abba, kiszámíthatatlanul viselkedett. A parancsnoki kivizsgálás jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak találta a kényszerítő eszköz használatát.

Celldömölk 18020/5321/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer és a támadás megakadályozása miatt használtak bilincset. Az intézkedés alá vont ittas volt, kiabált, amit felszólítás ellenére sem hagyott abba, majd ököllel egyszer megütötte egy busz ajtaját. Ezt követően a rendőrök testi kényszerrel a földre, hasra fektették, majd megbilincseltek. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Celldömölk 18020/5271/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer és a szökés megakadályozása miatt került sor bilincs alkalmazására. Az intézkedés alá vont kiabált, amit felszólítás ellenére folytatott, „testét megfeszítve közelített” a bántalmazott nő felé, zavartan viselkedett. Miután közölték vele, hogy előállítják, együttműködött, de továbbra is idegesen és zavartan viselkedett. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Celldömölk 18020/5489/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer és a szökés megakadályozása miatt alkalmaztak bilincselést. Az intézkedés alá vont elmondta, hogy „valóban volt verekedés, de ő csak védekezett”, közölték vele az előállítás tényét, amit az érintett tudomásul vett. Ezt követően testi kényszer és bilincset alkalmaztak vele szemben a szökés megakadályozása miatt. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Celldömölk 18020/1745/2015.id.:

Szabálysértési ügyben az érintett elővezetésére került sor, a kísérés során testi kényszer és a szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak vele szemben. Az ügyben nem született kíséresi utasítás, amely előírta volna a bilincshasználatot. A jelentés szerint az intézkedés alá vont nem tanúsított ellenszegülő, vagy támadó viselkedést, nem kísérelt meg szökést. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Vasvár 18060/2186/2015.id.:

Az ügyben támadás megakadályozása miatt bilincs alkalmazására került sor. A rendőrséget bántalmazás miatt hívták helyszínre, ahonnan az elkövető már visszament a házába. A jelentés szerint az intézkedés alá vont „viselkedése alapján támadásától lehetett tartani”, ezért megbilincseltek. Testi kényszer alkalmazására nem került sor. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Vasvár 18060/2063/2015.id.:

Az ügyben szökés megakadályozása miatt használtak bilincset. Lopás miatt hívták a rendőröket helyszínre, az elkövetőt a tulajdonos a saját kertjében feltartóztatta. A jelentés szerint az intézkedés alá vont „szökésétől lehetett tartani”, ezért bilincseltek meg. Testi kényszer alkalmazására nem került sor. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Vasvár 18060/2136/2015.id.:

Az ügyben támadás megakadályozása miatt került sor bilincs alkalmazására. A rendőrséget bántalmazás miatt hívták helyszínre, ahonnan az elkövető már távozott. A jelentés szerint az intézkedés alá vont „labilis idegállapotban volt”, „viselkedése kiszámíthatatlan volt”, ezért bilincseltek meg. Testi kényszer alkalmazására nem került sor. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Vasvár 18060/2159/2015.id.:

Az ügyben szökés és támadás megakadályozása miatt alkalmaztak bilincselést. Bántalmazás miatt hívták a rendőröket helyszínre, ahol az intézkedés alá vont korábban fenyegette élettársát, betörte az üveget. Az intézkedés alá vont a tettét elismerte, az előállítást tudomásul vette. A bilincseléshez testi kényszer nem volt szükséges. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Vasvár 18060/2006/2015.id.:

Az ügyben szökés megakadályozása céljából alkalmaztak bilincset. A súlyos testi sértéssel gyanúsítható intézkedés alá vont személyt a Körmenyi Rk-ról állították elő a Vasvári Rk-ra. Az intézkedés alá vont személy az előállítás tudomásul vette, a bilincselésre testi kényszer alkalmazása nélkül került sor. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Sárvár 18040/3779/2015.id.:

Az ügyben szökés és támadás megakadályozása miatt történt bilincs használat. Az intézkedés alá vont agresszív, támadó magatartást tanúsított, „befolyásolta a tömeget”, „hergelte a passzív személyeket”, mindezt felszólítás ellenére sem hagyta abba. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Sárvár 18040/3737/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer és a támadás megakadályozása miatt volt bilincs használat. Az intézkedés alá vont ittas állapotban kiabált, káromkodott, engedetlen magatartást tanúsított és nem igazolta magát. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Sárvár 18040/4052/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer és a támadás megakadályozása érdekében került sor bilincs alkalmazására. A jelentés szerint az érintettet „információs rendszer vagy adat megsértése vétség elkövetésén” tetten érték, az elfogást követően előállították. A „gépkocsiban történt szállítása során vele szemben kezeinek előre bilincselésével bilincset” alkalmaztak. A jelentésben ennél több nem szerepel az intézkedés alá vont aktuális magatartásáról. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Sárvár 18040/3835/2015.id.:

Az ügyben szökés és támadás megakadályozása miatt alkalmaztak bilincset. Elfogató parancs alapján került sor elfogásra és előállításra. A jelentésben semmi nem szerepel az intézkedés alá vont aktuális magatartásáról. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Sárvár 18040/3781/2015.id.:

Az ügyben szökés megakadályozása miatt történt bilincs alkalmazása. Az intézkedés alá vont személyt embercsempészet bűncselekménye miatt fogták el és állították elő. A jelentésben semmi nem szerepel az intézkedés alá vont aktuális magatartásáról. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/5954/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer és támadás megakadályozása miatt került sor bilincs alkalmazására. Az intézkedés alá vont a rendőrség helyszínre érkezése előtt agresszíven kiabált egy nővel. A kérkező rendőr a padon ülve találta az ittas férfit, közölte vele az előállítás tényét, majd ittassága, agresszív és kiszámíthatatlan magatartása miatt megbilincselte. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/5975/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer és szökés, támadás megakadályozása miatt került sor bilincs alkalmazására. Az intézkedés alá vont a szabálysértés elkövetését elismerte, a feljelentést tudomásul vette. A bilincselés közvetlen oka „az előállítás nem az erre a célra kialakított szolgálati

gépjárművel került végrehajtásra”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6035/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer és támadás megakadályozása miatt alkalmaztak bilincset. Az intézkedés alá vont „erősen ittas állapotából kifolyólag agresszíven viselkedett, hangulata kiszámíthatatlan, ingadozó volt”. A bilincselés alapja az volt, hogy nem az erre a célra kialakított gépjárművel szállították. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6050/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer és bilincs alkalmazására került sor. Az intézkedés alá vont „erősen ittas állapotban volt”, „zaklató módon pénzt kéregetett”, „többször el akarta hagyni az intézkedés helyszínét”, „agresszíven és zavartan viselkedett”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6060/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer és támadás megakadályozása miatt használtak bilincset. Az intézkedés alá vont őriöngött, agresszíven és zavartan viselkedett, önkárosításától lehetett tartani. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6127/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer alkalmazására került sor. Az intézkedés alá vont ittas állapotban volt, folyamatosan nyomta az idősek otthona épületének csengőjét, kiabált, agresszíven követelte, hogy engedjék be. Mivel magatartását a rendőri felszólítás ellenére nem hagyta abba, testi kényszert alkalmaztak vele szemben. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6167/2015.id.:

Az ügyben támadás megakadályozása miatt került sor bilincs alkalmazására. Az intézkedés alá vont személyt bolti lopáson tetten érték, a cselekményt elismerte. Azért bilincselték meg, mert az érintettel szemben „többször volt intézkedés erőszakos cselekmény miatt és tartani lehetett a támadásától”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6180/2015.id. (O.GY.):

Testi kényszer és támadás megakadályozása, továbbá az ellenszegülés megtörése miatt került sor bilincs alkalmazására. Az intézkedés alá vontak a kést felszólítás ellenére nem tették le, a faltól visszafordultak a rendőrök felé, és a rendőrök irányába léptek. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6180/2015.id. (O.K.):

Testi kényszer és támadás megakadályozása, továbbá az ellenszegülés megtörése miatt került sor bilincs alkalmazására. Az intézkedés alá vontak a kést felszólítás ellenére nem tették le, a faltól visszafordultak a rendőrök felé, és a rendőrök irányába léptek. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6202/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás és az önkárosítás megakadályozása érdekében használtak bilincset. Az intézkedés alá vont zavart és ingerült állapotban volt, a rendőrök

megjelenését megelőzően tört-zúzott a lakásban, bántalmazással és öngyilkossággal fenyegetőzött, „önkívületi állapotban őrjöngött”. Az előjárói kivizsgálás hiányzik.

Szombathely 18010/6316/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. Az intézkedés alá vont a rendőrség helyszínre érkezését megelőzően megrúgta a volt barátnőjét, ezt az érintett elismerte. Közölték vele az előállítás tényét, amit megértett, majd a szökés megakadályozása érdekében megbilincsték. A rendőrök jelenlétében sem támadásra, sem a szökésre utaló magatartást nem tanúsított. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6319/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A bolti lopáson tetten ért személy a rendőrök kitérkezése előtt elfutott, a biztonsági őrök tartóztatták fel. A rendőrök megérkezése után nem kísérelt meg többet szökést. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6327/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer alkalmazására került sor. Az intézkedés alá vont ittas, kezén és a fején véres volt, agresszíven viselkedett. A mentő a rendőr megérkezésekor a helyszínen volt már, de az érintett elutasította az ellátását. A rendőr biztonsági intézkedés keretében felszólította, hogy vesse alá magát a kezelésnek, különben kényszerítő eszközt fog alkalmazni vele szemben. Az érintett ellenállt, ezért a rendőr testi kényszer alkalmazásával megtörte az ellenállást, az intézkedés alá vont személyt pedig a mentő kórházba szállította. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6345/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A rendőrség csoportos garázdaság büntetének gyanúja miatt több személlyel szemben intézkedett a helyszínen. A kényszerítő eszköz alkalmazását az intézkedés alá vontak magatartása indokolta, mert egymás támadását, ütlegetését felszólítás ellenére sem hagyták abba. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/1808/2015.id.: (H.M.M.)

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A rendőrség csoportos garázdaság büntetének gyanúja miatt több személlyel szemben intézkedett a helyszínen. A kényszerítő eszköz alkalmazását az intézkedés alá vontak magatartása indokolta, mert egymás támadását, ütlegetését felszólítás ellenére sem hagyták abba. A bilincselés időtartama 2 óra 15 perc volt. Ez idő alatt az érintett a rendőrségen, az előállító helyiségben tartózkodott. A jelentés nem tartalmazza annak indokolását, hogy miért volt szükséges a több, mint 2 órán át tartó bilincselésre. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/1808/2015.id.: (H.V.)

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A rendőrség csoportos garázdaság büntetének gyanúja miatt több személlyel szemben intézkedett a helyszínen. A kényszerítő eszköz alkalmazását az intézkedés alá vontak magatartása indokolta, mert egymás támadását, ütlegetését felszólítás ellenére sem hagyták abba. A bilincselés időtartama 1 óra 30 perc volt. Ez idő alatt az érintett a rendőrségen, a folyosón tartózkodott. A

parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6373/2015.id.:

Az ügyben a szökés megakadályozása érdekében alkalmaztak bilincset. Az érintettet a biztonsági őrök áruházi lopáson érték tetten, megpróbálta elhagyni az áruház területét. A rendőrök kérésére után elismerte a lopás tényét, „köszöködött, többször elmondta, hogy őt nem érdekl az egész, csak hadd menjen már és hagyjuk őt békén”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6412/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá az ellenszegülés megtörése érdekében bilincs alkalmazására került sor. A rendőrök az érintettet ittassága miatt vonták intézkedés alá. Igazoltatták, majd az intézkedés alá vont „trágár szavakkal” illetve a rendőröket, fenyegette őket és „megpróbálta elhagyni az intézkedés helyszínét”. Mivel a felszólításnak nem tett eleget, „testi kényszer segítségével” a földre fektették, majd kezeit hátra bilincselték. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6415/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. Az intézkedés alá vont személy ittas állapotban volt, a rendőrök kérésére előtt „ruháit dobálva futott az ott parkoló gépjárművek között az úttesten”. A rendőrök igazoltatták, majd az intézkedés alá vont közölte, hogy „nem érdekel engem ez az egész, megyek a barátaimhoz a határra”, majd elindult. Felszólították, hogy álljon meg, azonban ő ennek nem tett eleget, így megbilincselték. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/1756/2015.id.:

Az ügyben – gyanúsított kihallgatás miatti előállítás során – testi kényszer alkalmazására került sor. A jelentésben semmi nem szerepel az intézkedés alá vont aktuális magatartásáról. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6488/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. Az intézkedés alá vont az igazoltatás után a bűncselekmény elkövetését elismerte. Mivel „ittasságánál fogva viselkedése kiszámíthatatlan volt”, kezeit „hátra helyzetben” megbilincselték. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Szombathely 18010/6514/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá az önkárosítás megakadályozása és az ellenszegülés megtörése érdekében alkalmaztak bilincset. Az intézkedés alá vont ittas, agresszív, zavart volt, megvagdosta magát. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/11095/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A bilincselés a jelentés szerint azért volt szükséges, mert az intézkedés alá vont „mozgásából, testbeszédéből esetleges szökésétől lehetett tartani”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10901/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A falopáson tetten ért személy „az igazoltatás során szemmel láthatóan ideges volt, a menekülési útvonalat fürkészte, a terület a jellegéből adódóan erre kedvező volt”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10984/2015.id.:

Az ügyben a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A cannabis szüretelése közben elfogott személlyel szemben a rendőr „a terep viszontagságait megítélve, a könnyű szökés lehetőségének megakadályozása végett” alkalmazott bilincset. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10654/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. Az intézkedés alá vont személy a rendőrség kiérkezése előtt önkívületi állapotban tört-zúzott a vonaton. A rendőrök megérkezésekor már leterelték a vonatról. A rendőrség az adatainak megállapítása céljából előállította. Megbilincseltek, mert „folyamatosan a szökési irányokat kémlelte, ezért feltehető volt, hogy ki akarja magát vonni a rendőri intézkedés alól”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10426/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A rendőrséget azért hívták helyszínre, mert két testvér otthon szóváltásba keveredett és az egyik a kézfejen megszurta a másikat. A rendőrök megérkezésekor az intézkedés alá vont felszólításra kijött a lakókocsiból, „idegesen nézegetett, ... a kapu felé figyelt és lépegetett, fenn állt a szökés veszélye”, ezért megbilincseltek. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10429/2015.id.: (H. Gy.)

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A rendőröket csoportos verekedés miatt hívták helyszínre, ami a rendőrök helyszínre érkezésekor is folytatódott. Az intézkedés megkezdése után az érintett egy nőt ököllel arcon ütött. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10429/2015.id.: (V. B.)

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A rendőröket csoportos verekedés miatt hívták a helyszínre, ami a rendőrök helyszínre érkezésekor is folytatódott. Az érintett egy másik nőt bottal bántalmazott, a botot felszólítás ellenére sem tette le, a sértettet tovább támadta. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10446/2015.id.: (H.V.)

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A rendőröket csoportos verekedés miatt hívták helyszínre, ami a rendőrök helyszínre érkezésekor is folytatódott. Az érintett kerékanya kulccsal, feszítő vassal felfegyverkezve jött ki az utcára, ahol a csoportos verekedés folyt, felszólításra az eszközöket letette. A bilincselés oka a jelentés szerint az volt, hogy erőszakos, garázda jellegű bűncselekményt követett el. A

parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10429/2015.id.: (V. M.)

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A rendőröket csoportos verekedés miatt hívták a helyszínre, ami a rendőrök helyszínre érkezésekor is folytatódott. A csoportos verekedéshez az eszközöket az érintett hozta a helyszínre, az aktuális magatartásáról egyéb információt nem tartalmaz a jelentés. A bilincselés oka, hogy erőszakos garázda jellegű bűncselekményt követett el. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10429/2015.id.: (H. V., an: H.B.)

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A rendőröket csoportos verekedés miatt hívták helyszínre, ami a rendőrök helyszínre érkezésekor is folytatódott. Az érintett kerékanya kulccsal, feszítő vassal felfegyverkezve jött ki az utcára, ahol a csoportos verekedés folyt, felszólításra az eszközöket letette. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10347/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy „futva menekülni kezdett”, és egy „kukorica táblába befutott”. Elfogása után megbilincseltek. A szökésen kívül a bilincselés okaként feltüntették a jelentésben azt, hogy olyan autóval vitték előállítani, amely nincs megfelelően kialakítva előállított személyek szállítására. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10361/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés, támadás megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy a rendőrök kitérkezésekor már elhagyta a helyszínt, de felkutatása eredményre vezetett, megtalálták, amint „rejtőzködve igyekszik elhagyni a temető területét”. Testi kényszer alkalmazásával elfogták és előállították. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10235/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. Lopás bűncselekményének alapos gyanúja miatt történt az intézkedés alá vont személy előállítása. A „bilincselést nevezett személy intézkedés során tanúsított magatartása indokolta, mivel nevezett személy zavartan, idegesen viselkedett, az intézkedés során többször oldalra tekingetett, fürkészte a szökési lehetőségeket”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10232/2015.id.:

Az ügyben a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A „bilincselést nevezett személy intézkedés során tanúsított magatartása indokolta”. A jelentésben semmi nem szerepel az intézkedés alá vont aktuális magatartásáról. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10280/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a támadás megakadályozása érdekében bilincseltek. Mivel az intézkedés alá vont „az intézkedést megelőzően embercsempészet bűncselekményét követte el,

ezért figyelmeztetést követően” megbilincseltek meg. A „a személy a zavartan, idegesen viselkedett, fürkészte a környezetében lévő szökési lehetőségeket, ezért tartani lehetett attól, hogy támadásával megpróbálja kivonni magát az intézkedés alól”. A parancsnoki kivizsgálásról készült jelentés csak egy kitöltetlen, aláírt formanyomtatvány.

Körmend 18030/10345/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. Az érintett „zavartan viselkedett, környezetében lévő menekülő utakat figyelte, ezért félt, hogy ki akarja vonni magát az intézkedés alól”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10248/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. Az intézkedés alá vont elismerte, hogy előzőleg „tettleg bántalmazta” a bejelentőket, ezért, mivel „szökésétől lehetett tartani”, megbilincseltek. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10230/2015.id.:

Az ügyben a szökés megakadályozása érdekében került sor bilincs alkalmazására. A bilincselés közvetlen oka: a „szökés veszélye ... , a szökés veszélyét a kettős elfogatóparancs, ill. az elkövetett bűncselekmény miatt történő felelősségre vonás alóli kibúvás alapozta meg”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10193/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. Közvetlen alapja: mert „a szolgálati szgk. előállított személyek szállítására nincs megfelelően kialakítva, ill. mozgásából, testbeszédéből esetleges szökésétől lehetett tartani”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10094/2015.id.:

Az ügyben bilincs alkalmazására került sor. Az intézkedés alá vont a „kezében lévő kést édesanyja nyakához tartotta és közölte vele, hogy elvágja a torkát”. Az intézkedés megkezdése után is hangosan fenyegette az édesanyját, „feldúltan hadonászott” feléje. A cselekményt csak többszöri felszólításra hagyta abba. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/10011/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. Az intézkedés során „a személy többször is a lakás ablaka felé tekingetett, illetve zavartan viselkedett”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Körmend 18030/9984/2015.id.:

Az ügyben testi kényszer, továbbá a szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. Az előállítás során „a gépkocsival a Körmendi Rendőrkapitányságra történő szállítás ideje alatt nevezettel szemben előre testhelyzetben” bilincset alkalmaztak, „mivel az előállított személy tekintetével fürkészte a menekülési útvonalakat”. A parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

